Fëmijë të sigurt

Ilira Gjika

Bukinist

pasioni për librat

Tiranë, 2016

Katër fëmijëve të Sukthit, që vdiqën vetëm, sepse nënës i duhej të punonte, ndërsa babai ishte i inatosur me nënën dhe kështu nuk mund të merrej me fëmijët. Për djalin e zhdukur, që nuk dihet se ku është, për djalin e abuzuar dhe vajzën 6 vjeçe nga Kukësi, që u zhduk dhe nuk e gjejnë më. E për të gjithë ata fëmijë që vuajnë heshturazi dhe të rriturve as që u bën përshtypje. Fëmijët që lypin në rrugë dhe të gjithë bezdisen nga pamja dhe prania e tyre.

Bukinist
pasioni për librat

Përmbajtja

Të edukojmë të mirën! 13
Të edukojmë të mirën! 13
Fëmijët janë "projektuar" për të ardhmen 14
Të mësuarit e fjalës 14
Vizatimet e fëmijëve 15
Prindër, edukatorë apo gjykatës të fëmijës? 15
Dhembshuria 16
Fëmija ka botën e tij 16
Mbylle gojën! 16
Fëmija dhe ankthi 17
Fëmija dhe vetmia 17
Fëmija, vetmia dhe të rriturit 18
Çerdhja dhe kopshti 19
Kopshti dhe rëndësia e tij 22
Fëmijët janë pasqyra e sjelljeve të të rriturve 23
Fëmija dhe mjetet elektronike 23
Fëmija dhe frika 24
Dëgjoni fëmijën tuaj me respekt dhe seriozitet 24
Bëni më të mirën për fëmijën tuaj 24
Edukimi seksual 25
Fëmija dhe fantazia 25
Paragjykimi i të qarës 26
Marrë nga libri "Il bambino e il dolore", e Leora Kuttner 26

Dhimbja 27
Dhimbja dhe frika 27
Dhimbja dhe frika prodhojnë mekanizmat e pamëshirshëm të mbijetesës, të cilët ushqejnë të ndierit të kërcënuar 27
Prindërit u mësojnë kuptimin e dhimbjes fëmijëve të tyre 27
Përdorimi i vjershave 28
Dhimbja është pjesë e rritjes dhe është një formë mbrojtjeje 28
Gjyshet, gjyshërit duhen të ndihen të nderuar që nënat e reja u besojnë fëmijën e tyre 28
Fëmijët dhe inteligjenca emocionale 29
Zgjidhni fjalët e duhura 30
Një i rritur që e pushon së qari një fëmijë me kërcënim, nuk është i rritur 30
Shmangni fjalët e papërgjegjshme 30
Fëmija i ka të dy prindërit njëlloj 31
Shfaqja e agresivitetit 31

Bukinist
pasion për librat

Ndihmoni dhe nxisni fëmijën të ngrihet vetë! 32
Përralla e sheqerit, e dhëmbëve dhe e pankreasit 32
Dëshirat e fëmijëve dhe i rrituri 33
Njerëzit jetojnë të sigurt kur e duan njëri - tjetrin 34
Respektoni fëmijët tuaj! 34
Frika dhe fyerja në sytë e fëmijës 35
Kur të rriturit nuk aprovojnë të qarën e fëmijëve 35
Dhimbja 35
Zgjidhni fjalët dhe veprimet 36
Modeli i prindit 36
Motra apo vëllai i sapoardhur në jetë 36
Ndëshkimi i fëmijës 37
Urinimi në gjumë ose Enurezis Nocturn 37
Procesi i urinimit dhe i defekimit do maturi 38
Të shkuarit në banjë: zhvillimi normal 39
Kafshimi 41
Harta emocionale te fëmija 41
Fëmija i zemëruar 41
Shprehjet e ndaluara 44
Frazat e nevojshme 44
Ndëshkoni veprimin dhe jo fëmijën! 45
Tregojini fëmijës se cili ishte veprimi që u bë shkak
që ai të merrte këtë dënim. 45
Mos i trajtoni fëmijët si të paaftë! 46
Pyetja "pse?" 46
Fëmijët tensionohen edhe më shumë, pasi ata mendojnë
dhe besojnë se pyetjen "pse" e bëjnë vetëm ata, fëmijët. 46
Fëmijët janë vetëm çështje e çiftit 47
Ndihmoni fëmijët të përzgjedhin fjalët 47
Fëmijët dhe marrëdhënia seksuale 48
Organizoni psihën e fëmijës suaj! 48
Rëndësia e të lexuarit 49
Të qenit vetëm 49
Rruga e fjalës dhe e mendimit 50

Fëmija dhe shkolla 51
Dita e parë e rrugës së pafund 51
Shkolla 51
Dita e parë e shkollës 52
Fëmija dhe shkolla 53
Fuqizimi i fjalës 53
Koha dhe modeli 54
Përgjigjet dhe toleranca e të rriturit 54
Bukinist
pasioni për librat

Fëmijë i neglizhuar 54
Fëmijët pre e fyerjes së moshatarëve 55
Bullizmi elektronik 55
Përralla e trurit 56
Familja 56
Përralla e muzikës. 58
Kur fëmija ka vetëm një prind 59
Papërgjegjshmëri! 60
Fëmija i padëshiruar dhe jo i mirëpritur 60
E qeshura si sjellje 61
Neglizhimi është keqtrajtim 62
Kur duhet të na trembin gënjeshtrat e fëmijëve? 62
Ngjarje e jetuar 63
Fjala dhe emocioni 63
Çfarë do të bëhesh kur të rritesh? 64
"Uria" e fëmijës nga kopshti 64
Vuajtja e fëmijës 64
Frika nga sëmundja 65
Dhimbja 65
Arritjet e fëmijës 65
Të kuptosh fëmijën 66
Mos e krahasoni fëmijën tuaj me të tjerët! 66
Kultivoni te fëmija njerëzoren! 66
Potenciali i energjisë brenda nesh 66
Fëmija duhet të flasë jo të heshtë! 67
Misioni i prindit 67
Eksperienca e të ngriturit vetë 68
Edukimi është etika e të rriturit, rreguili dhe koha e duhur 68
Organizoni më mirë kohën e fëmijëve tuaj pas shkollës 68
Inteligjenca e shumëfishtë 69
Tetë format e inteligjencës sipas Dr. Howard Gardner janë: 69
Fëmija nuk e dëgjon fjalën e parë 70
Zhdërvjelltësimi i duarve nxit sistemin nervor qendror 70
E folura kërkon shumë kurajë, mos ia vrisni atë fëmijës! 71
Ushqeni fantazinë e fëmijës suaj! 71
Të përvetësosh konceptet 72
Kujdesi ndaj ushqimeve të dëmshme 72
Rritja dhe edukimi i keq kultivojnë frikën e njeriut nga njeriu 72
Ngjarje e jetuar – "Gënjeshtra rruga më e shkurtër për zgjidhje" 73
Keqtrajtimi, indiferenca dhe ashpërsia 73
Kënaqësia është premtimi që lidh 74
Fëmija me aftësi të kufizuar 74
Mëmësia në traditë dhe përgjegjësia 74

Bukinist
pasioni për librat

Pasojat e sjelljes së babait të inatosur dhe të zemëruar 75
"Dialogu" i të i rriturit me të parriturin 76
Shijoni stinën e pranverës! 76
Zgjidhni pyetjen e duhur! 76
Roli i gjyshes 77
Fëmija dhe gjuha 77
Gjuha mësohet gjatë viteve të para të jetës.
Dhe ky mësim kalon nëpër disa faza sipas moshës. 77
Duke ndihmuar foshnjën tuaj për të folur....78
12 deri 18-muajshe 78
Fëmijët zhvillohen në mënyra dhe shpejtësi të ndryshme....79
Deri në moshën 4 -vjeçare, fëmija juaj mund:....79
Fëmija është shtetas i një vendi....80
Flisni me fëmijën tuaj!....80
Fëmija është një univers më vete 80
Sjellja është "lëkura e mendjes" 81
Njerëzorja mësohet nëpërmjet mënyrës së të sjellurit të të rriturit 81
Modeli dhe vlerat që kërkojmë t'u edukojmë fëmijëve....81
Gjuha është e ardhmja e qenies 82
Të qenit prind 82
Njeriu njihet nga fytyra dhe fjalët....82
Kujdes me pyetjet e gabuara! 83
Mos abuzoni me fëmijën!....84
Pedofilia....84
Rekomandimet....85
Ngjarje e jetuar....87
Zhvillimi i mekanizmave të respektit ndaj vetes dhe të vetëkontrollit 87
Vetëm njeriu që pranon veten, është i aftë të pranojë tjetrin 87
Prindërit duhet të nderojnë emrin e familjes....88
Si ta mësojmë fëmijën të përdorë oturakun 88

Ushqimi dhe psiha 91
Ushqyerja në radhë të parë është proces psikik 91
Ushqimi nxit psihën dhe fantazinë e fëmijës 91
Perceptimi fillon të organizohet me ushqyerjen 92
Vetëdija për t'u ushqyer 92
Ushqyerja dhe fjala 92
Sasia e ushqimit që duhet të marrë fëmija 93
Cila përbën në të vërtetë një ushqyerje të mirë? 93
Me ushqimin fillon njohja, siguria, shija dhe marrëdhënia nënë-fëmijë....93
"Gjëja e re" 94
Autizmi 95

Bukinist
pasion për librat

Fëmija nuk bën gabime 95
"Muret e heshtjes" 96
Mjetet elektronike 96
Ndjenja e fajit e bën njeriun të papërgjegjshëm 97

Periudha e adoleshencës 99
Adoleshenca 99
Nderimi për veten apo vetëvlerësimi dhe vetëpranimi 99
Përkthim...100
Adoleshenti dhe vdekja 100
Problemet gjuhësore dhe procesi akademik 101
Ndryshimi i sjelljes në adoleshencë 102
Babai konkurrenti seksual i djalit të tij...103
Babai dhe vajza 104
Pse duhet të merret me sport adoleshenti? 106
Ideologjia që i ofrohet adoleshentit 106
Gërshetimi i trupit me mendjen...107
Rezonanca emocionale 108
E pamundur për të komunikuar me adoleshentin?! 109
Drogat, adoleshentët dhe të rriturit 110
Adoleshenti nuk merr leje kur do të bëjë diçka 111
Kujdesi në të shprehur 112
Vënia në pah e defekteve dëmton 112
Një ngjarje e jetuar 113
Dëshirat dhe kërkesat e fëmijës 114
Edukimi i mirë 114
Përdorimi i fjalisë dëftore 115
Mjediset e fëmijëve...115
Rregulli dhe disiplina 115
Pse është e rëndësishme të veprohet nëpërmjet rregullit
(disiplinës) në edukimin e fëmijëve?...115
Edukimi nuk bëhet me entuziazëm..116
Identiteti i njeriut 117
Adoleshenca e hershme (mosha 12-15-vjeçare) 117
Respekti për veten fillon me trupin...118
Erotizmi 119
Erotizmi dhe pornografia...120
Zëri në adoleshencë 120
Pse sillen keq të rinjtë? 121
Çfarë duhet t'i mësojë një i rritur një adoleshenti? 121
Sporti dhe arti për adoleshencën...122
Binomi komercial 122
Bukinist
pasion për librat

Pse partneri me moshë të madhe
lidhet me atë me moshë të vogël? 123
Seksualiteti dhe gjinia 123
Adoleshenti që vjen nga mjedise të varfra 124
Mendja dhe organizmi i adoleshentit 125
Autoriteti i fjalës 125

Të tjera 127

Modeli pa fjalë "magjike" 127
Një shoqëri që xhiron në staniacion,
prodhon vetëm sëmundje sociale 128
Të folurit në gjuhë bazike 128
Autoriteti 129
Loja fenomen në natyrë 131
Loja është gjuha e fëmijës 131
Shkarkim inati ose kanalizim agresiviteti, organizim dhe kënaqësi 131
Kur njëri nga prindërit nuk është më 132
Fara e jetës 133
Të nxjerrësh dhe të zhvillosh atë që është brenda njeriut 133
Lojërat tipike të fëmijëve 134
Llojet e lojës 134
Loja përfshin pesë fushat e zhvillimit: 135
Ja një model gjyshi që duhet ndjekur 136
Organizimi i vetes 136
Shqetësimet, dyshimet dhe pakënaqësitë e adoleshentit 138
Gjykimi i prindit mbi probleme të ndryshme 138
Instinkti i jetës 139
Edukimi fillon nga familja 142
E folura karakteristikë autentike e njeriut 142
E folura 143
E qeshura fundi i së qarës 143
Përkthim 144
Ushqimet që duhen shmangur në moshën 6 - 9-muajshe: 144
Ngjarje e jetuar 144
Kur mbaron një festë! 145
Frymëmarrja 146
Fëmija bën disa lloje të qarash 146
Aromat dhe fëmija 146
Akti i ngjizjes 147
Jeta para ardhjes në jetë 148
Ngjarje e jetuar 148
Psiha e njeriut 148
Të jesh njeri 148

Bukinist
pasioni për librat

Përralla e bletës dhe e gjinkallës 149
Perceptimi nënë - fëmijë 149
"Të menduarit tresh" 150
Të pranosh një person tjetër 150
I rrituri 150
Përralla e Babagjyshit të Vitit të Ri 151
Debati për Babagjyshin e Vitit të Ri 151
Dhuratat e festave 152
Fjalët e "ndaluara" 152
A mund t'i njohim fëmijët tanë? 153
Zbulimi dhe siguria vendosin për shëndetin mendor të individit 155
Prindërit janë modeli dhe mbështetja e fëmijës 155
Vëzhgim 155
Shikimi i ngrysur i nënës 156
Pasiguria te fëmijët 157
Të pranosh frikën të ndihmon të pranosh veten 157
Duhet pasur që të mund të dhurosh 157
Gjuha është e ardhme 158
Kur një baba harron mision e tij 158
Brenda trupit gjendet jeta dhe vetja e njeriut 159
E puthura te fëmijët 159
Detyra e edukatores 160
Dialogu është i domosdoshëm 160
I rrituri duhet ta respektojë fëmijën 160
Fëmijët gëzojnë më shumë se kushdo për festat 160
Koha është faktor i rëndësishëm në edukim 161
Kur prindërit divorcohen 161
Kujdes me sendet e tualetit! 161
Prindërit nuk mund ta duan fëmijën me shumë sesa ai do veten 161
Kujdesi për veten 162
Ushqejeni fëmijën me lugë të vogël 163
Mendoni për zgjimin në mëngjes 163
Impulset, rezonanca dhe inteligjenca emocionale 163
Edukim i papërgjegjshëm 164
Të flasim për babain! 164
I jepni të drejtë fëmijës për vuajtjen që ndien 165
Respekti mësohet 166
Gjithsecili jeton jetën e tij 166
Studim 166
Germat dhe numrat 167
Letër babait, Franz Kafka 168
Mos e prekni fëmijën kur prisni të përgjigjet 169
Lëreni fëmijën të bëhet "pis" 169
Bukinist
pasion për librat

Një baba i lodhur është një model i keq 169
"Edukimi është rregullimi i raporteve mes brezave" 169
Neglizhimi "than" gjithçka 170
Shprehje të pamenduara 170
Nxiteni fëmijën të ketë kurajë për të provuar 170
Nxitini fëmijët tuaj që të "shohin" me mend 171
Si është të rrish mirë?! 171
Një ngjarje e jetuar 171
Fëmija nuk është objekt kënaqësie 172
Indiferenca për fëmijën e tjetrit 172
Kur nëna ose babai nuk janë të pranishëm për arsye ligjore 173
Paraqitja dhe përfaqësimi i fëmijëve nga të rriturit 174
Kufizimet e ndëshkimit 174
Zëri i të rriturit kur flet me fëmijën 175
Trajtimi i agresivitetit në moshën 3-vjeçare 175
Përralla e gjyshes 176
Gjyshja e Irës çdo natë i tregonte përrallën e fatave. 176
Përralla e mamit dhe e babit 176
Vetëbesimi dhe etika në familje 176
Festat e fëmijëve 177
Një model i bukur gjyshi 177
Fëmija nuk mund të ekzistojë i vetëm 177
Të habitemi vërtet dhe jo të shtiremi! 177
Të drejtat që i japim vetes dhe ua mohojmë fëmijëve 178
Dy "gjërat" që nuk kontrollohen dot nga i rrituri 178
R&R (Rituali dhe Rutina) 179
Patriotizmi dhe tifozllëku 180
Loja ka përmasa shpëtimtare për fëmijën 181
Emisionet e të rriturve dhe fëmijët 8-12 vjeç 181
Festa e ditëlindjes 182
Bukinist
pasion për librat

Të edukojmë të mirën!

Po e filloj këtë libër me ata prindër, nëna dhe baballarë, që uroj me gjithë shpirt të shtohen gjithmonë e më shumë tek ne. Dua të flas për ata prindër dhe për durimin e tyre që tregojnë si për fëmijët, ashtu edhe për gjyshërit, prindërit e tyre. Që kujdesen e flasin me fëmijët e tyre me shumë respekt e përgjegjësi, që i shohin fëmijët e tyre njerëz dhe jo thjesht të vegjël. Gjithashtu përballojnë me shumë dashuri ndërhyrjet e gjyshërve, që me qejfmbetjet dhe mospërfillës ndaj kërkesave të prindërve për fëmijët, nuk janë ndihmë, por një vështirësi më shumë për t'u përballuar. Natyrisht që ka shumë gjyshër të mirë e të përkushtuar, por po aq shumë ka edhe nga ata që i konsiderojnë nipat dhe mbesat si lodra kënaqësie dhe njëkohësisht edhe lodhje e sakrifica. Këto nëna e baballarë të rinj, që po i rritin fëmijët e tyre siç dëshirojnë, por jo nëpërmjet një eksperience të jetuar vetë më parë nga ata, nuk e kanë të lehtë e megjithatë janë aq zemërgjerë si me fëmijët ashtu edhe me prindërit. Ne gjyshërit, në vend që t'i ndihmojmë e kuptojmë, i bezdisim me shprehje lodhëse: "Hë mo, se i vogël është, ka kohë ky sa të bëhet sa ne!", në vend që t'i nxitim dhe t'u shpjegojmë se fëmija nuk ka kohë. Në procesin e edukimit, koha ka një rol ta pallogaritshëm, prandaj mos përsërisni të njëjtin gabim që padashur kemi bërë ne. Të përpiqemi t'i ndihmojmë prindërit që të bëjnë më të mirën për fëmijët e tyre, kështu ne do t'u lajmë një borxh që u kemi fëmijëve tanë, tashmë prindër.

Bukinist pasioni për librat

Të edukojmë të mirën!

"Themelet" e të mirës duhet të ndërtohen deri në moshën 4-vjeçare. Prindërit dhe edukatorët duhet të jenë shumë të vëmendshëm dhe të kujdesshëm që këto struktura psiko-emocionale të mos anashkalohen me idenë se fëmija nuk kupton apo më keq, sipas shprehjes që përdoret rëndom, "e ku merr vesh". Ndoshta është e vërtetë që nuk e kupton që ditën e parë, por fëmija është në fazën që po mëson dhe po ndërton veten. Kështu ndodh e njëjta gjë që ndodh edhe me një ndërtesë, që nëse themeli nuk është i ndërtuar mirë, ndërtesa nuk mund të jetë e lartë sa duam. Themelet

Të edukojmë të mirën!

Po e filloj këtë libër me ata prindër, nëna dhe baballarë, që uroj me gjithë shpirt të shtohen gjithmonë e më shumë tek ne. Dua të flas për ata prindër dhe për durimin e tyre që tregojnë si për fëmijët, ashtu edhe për gjyshërit, prindërit e tyre. Që kujdesen e flasin me fëmijët e tyre me shumë respekt e përgjegjësi, që i shohin fëmijët e tyre njerëz dhe jo thjesht të vegjël. Gjithashtu përballojnë me shumë dashuri ndërhyrjet e gjyshërve, që me qejfmbetjet dhe mospërfillës ndaj kërkesave të prindërve për fëmijët, nuk janë ndihmë, por një vështirësi më shumë për t'u përballuar. Natyrisht që ka shumë gjyshër të mirë e të përkushtuar, por po aq shumë ka edhe nga ata që i konsiderojnë nipat dhe mbesat si lodra kënaqësie dhe njëkohësisht edhe lodhje e sakrifica. Këto nëna e baballarë të rinj, që po i rritin fëmijët e tyre siç dëshirojnë, por jo nëpërmjet një eksperience të jetuar vetë më parë nga ata, nuk e kanë të lehtë e megjithatë janë aq zemërgjerë si me fëmijët ashtu edhe me prindërit. Ne gjyshërit, në vend që t'i ndihmojmë e kuptojmë, i bezdisim me shprehje lodhëse: "Hë mo, se i vogël është, ka kohë ky sa të bëhet sa ne!", në vend që t'i nxitim dhe t'u shpjegojmë se fëmija nuk ka kohë. Në procesin e edukimit, koha ka një rol ta pallogaritshëm, prandaj mos përsërisni të njëjtin gabim që padashur kemi bërë ne. Të përpiqemi t'i ndihmojmë prindërit që të bëjnë më të mirën për fëmijët e tyre, kështu ne do t'u lajmë një borxh që u kemi fëmijëve tanë, tashmë prindër.

Bukinist
pasioni për librat

Të edukojmë të mirën!

"Themelet" e të mirës duhet të ndërtohen deri në moshën 4-vjeçare. Prindërit dhe edukatorët duhet të jenë shumë të vëmendshëm dhe të kujdesshëm që këto struktura psiko-emocionale të mos anashkalohen me idenë se fëmija nuk kupton apo më keq, sipas shprehjes që përdoret rëndom, "e ku merr vesh". Ndoshta është e vërtetë që nuk e kupton që ditën e parë, por fëmija është në fazën që po mëson dhe po ndërton veten. Kështu ndodh e njëjta gjë që ndodh edhe me një ndërtesë, që nëse themeli nuk është i ndërtuar mirë, ndërtesa nuk mund të jetë e lartë sa duam. Themelet

përcaktojnë lartësinë dhe fortësinë e ndërtesës. Pra, edhe te fëmija "e mira" duhet të "ushqehet" shumë shpejt. Edukimi i së mirës duhet të jetë prioritet që nga familja e deri te shteti. Të gjithë bashkë duhet të nxitin e zhvillojnë nëpërmjet edukimit të mirën, që kur fëmija të rritet, të jetë një person që nuk përçmon apo bën keq, dhe mbi të gjitha të vlerësojë shumë jetën.

Nëse shpirti dhe mendja e fëmijës nuk ushqehen me librin, muzikën, artin dhe njohuri shkencore, pra me të bukurën dhe të mirën, atëherë shpirti dhe mendja do të mbushet me pasione, frikëra e dyshime. Dhe këto nuk e lënë njeriun të emancipohet dhe të jetë njerëzor me veten dhe të tjerët.

Fëmijët janë "projektuar" për të ardhmen

"Të thashë, por nuk dëgjove dhe ja tani... shih si je bërë!". Këto fjalë shoqërojnë çdo hap të "gabuar" që bën fëmija, sidomos kur ka marrë një paralajmërim nga të rriturit. Gjatë eksplorimit të mjedisit dhe të forcave të tij, fëmija shpeshherë do të bëhet pis, do të rrëzohet e vritet. Të rriturit pranë tij duhet ta inkurajojnë që të vazhdojë të eksplorojë dhe të mos ketë frikë. Të bërit "pis" tregon që fëmija nuk ka ndenjur, por ka luajtur e eksploruar. Dhe rrëzimet janë pjesë e rritjes, që ndihmojnë të fitohet kontrolli dhe kujdesi ndaj vetes. Ato nxitin zhdërvjelltësinë e trupit dhe të mendjes, për mbrojtjen dhe evitimin e dëmtimit e aksidenteve. Pa këto eksperienca, që janë gjimnastika më e mirë për të fituar besimin te vetja, njeriu nuk do ia kishte dalë të eksploronte botën dhe të dilte në hapësirë. Janë këto frikëra të vlerësuara drejt në fëmijëri, që bëjnë të mundur të rriturin e suksesshëm dhe me vullnet e fantazi të shëndetshme. Prindër, i shmangni këto shprehi jocilësore për rritjen e fëmijëve tuaj. Ata janë të "projektuar" për të ardhmen, përpiquni të jeni pjesë e progresit të tyre dhe jo pengesë.

Bukinist
pasion për librat

Të mësuarit e fjalës

Të mësuarit e fjalës nga fëmija kërkon shumë energji dhe mund. Duhen gërshetuar tri elementet bazë që e realizojnë këtë proces, të cilat janë: aftësitë gjuhësore, mendore dhe sociale. Të rriturit pranë fëmijës, prindërit, edukatorët dhe mësuesit, duhet të jenë të vetëdijshëm për këtë proces kaq të ndërlikuar të fjalës, pasi njeriu nuk mund të mendojë përtej fjalëve që përdor. Të rriturit, përveç që duhet të zgjedhin me kujdes fjalët dhe t'i artikulojnë saktë, duhet të respektojnë edhe etikën e të folurit. Që do të